

Lichtagov veľký príbeh o malej rybke

Režisér a producent Steve Lichtag je na festivale Envirofilm už ako doma. V roku 2000 „priniesol“ na festival do Banskej Bystrice svojho Carcharias – Veľkého bieleho a o rok na to zasadol do medzinárodnej festivalovej poroty. Členom poroty bol potom každý rok, s výnimkou roku 2004, kedy na festivale súťažil s filmom Tanec modrých anjelov, za ktorý dostal Cenu diváka. V tomto roku Steve Lichtag prichádza na festival opäť ako autor – ale tiež a najmä ako priateľ, ktorý prináša so sebou nové zážitky, nové príbehy a vždy aj dobrú náladu. Steve Lichtag je fascinujúci človek... Ako autora ho poznáme predovšetkým z filmov z podmorského sveta Škaredá kráska muréna, Súmrak rybích pascí, Cesta do langustieho raja, Carcharias Veľký biely, Tanec modrých anjelov... Ako prvý na svete nafilmoval veľkého bieleho žraloka, zabijáka, bez ochrannej kliečky, preniká do hĺbín oceánov, aj na miesta, do ktorých ešte ľudská noha „nevplávala“, rúca mýty a predsudky, spochybňuje dávne pravdy... Tentoraz Steve Lichtag našiel svoj svet v zákutiach malého karpatského potôčika. A svet je to skutočne „prapodivný“, ako sa dočítate nielen v tomto rozhovore, ale uvidíte aj na festivalových filmových prehliadkach. Predvýberová komisia film Prapodivný svet vybrala pred medzinárodnú festivalovú porotu...

Nakrúcali ste žraloky, veľryby, potápali ste sa do vôd oceánov po celom svete. Váš najnovší film je o malej rybke z karpatského Vlčieho potoka. Čím vás táto ryбка tak zaujala, že ste jej venovali film?

Táto ryбка nie je len taká obyčajná ryбка. Je to

Steve Lichtag pri nakrúcaní filmu o veľrybách Tanec modrých anjelov

Steve Loveček Lichtag sa narodil v Znojme (1954), absolvoval Konzervatórium v Brne a ako herec pôsobil v divadlách v Karlových Varoch a v Jihlave. Účinkoval tiež v úspešných filmoch Dievčatá z porcelánu, Pan Tau, Náš dedo Jozef, Šmyk na mrkve, ako aj v zábavných reláciách Českej televízie. V roku 1979 odišiel do exilu v USA, kde

vyučoval herectvo na Florida Academy of Dramatic Arts a spolupracoval s divadlom Ta Fantastika, s ktorým prešiel celý svet. Neskôr sa začal venovať výhradne filmu ako producent a autor. V roku 1988 juhovýchodnej Ázii nakrútil 3-dielny dokument Quo Vadis Kambodža a vo vtedajšom ZSSR 6-dielny dokumentárny seriál o gulagoch Sibír – zem žiaľu, zem nádeje... Od roku 1995 sa okrem produkcie venuje aj filmovej réžii, od tohto roku pracoval na 9-dielnom tematickom diele Hľadanie krištáľového sveta.

Steve Lichtag je vo svete známy predovšetkým svojimi filmami o žralokoch - Žraločie tango pri Walker's Cay, Žraločia princezná, najmä však Carcharias – Veľký Biely, ktorý mal premiéru v roku 2001 na NBC. Príbeh o Veľkom Bielom sa dočkal aj knižnej podoby Čakanie na bielu smrť a stal sa bestsellerom. Ako autor získal mnoho ocenení na medzinárodných filmových festivaloch za filmy Škaredá kráska Muréna, Súmrak rybích pascí, Cesta do langustieho raja a Carcharias – Veľký biely, za ktorý okrem iných cien získal v roku 2001 Grand Prix v Belehrade a v roku 2003 Grand Prix na Ecomove Berlín. Na Envirofilme 2004 v celosvetovej premiére uviedol film Tanec modrých anjelov. Tento poetický príbeh o postihnutom dievčati a jej snoch o veľrybách získal na Envirofilme Cenu detského diváka a Cenu ministra životného prostredia Maďarskej republiky. Ďalšie ocenenia film získal na festivaloch MFF Ekofilm 2004 (Cena za réžiu), Marmara Istanbul 2004 (Grand Prix), MFPP Tatranská Lomnica 2004 (Najlepší film), IFF EMIUPFF Cyprus 2005 (Najlepší film), IFF Štrasburg 2005 (Veľká cena poroty), IFF Pelagos (Najlepší film v kategórii Master format).

Lichtagov najnovší film Prapodivný svet mal premiéru v októbri minulého roku na festivale Ekofilm v Českých Budějoviciach, kde získal Cenu za scenár. Prapodivný svet má aj Grand Prix z MFPP 2006 vo Vysokých Tatrách, na Medzinárodnej súťaži filmov Týka sa to aj teba Uherské Hradišče 2006 získal Hlavnú cenu Josefa Velka a Cenu diváka, na festivale Nelos 2007 v Belgicku Hlavnú cenu v profesionálnej kategórii Masters video a naposledy na VI. medzinárodnom filmovom festivale Golden Dolphin v Moskve najvyššie ocenenie Grand Prix a cenu Best U/W Animal Film.

Súťažný film Envirofilmu 2007

Prapodivný svet (Česká republika), autor: Steve Lichtag

Karpatské vrchy sú pretkané stovkami malých potôčkov, raziacich si cestu do údolí. Jedným z nich je Vlčí potok. Pri svojej ceste vytvára desiatky malých tón s pomalšie tečúcou vodou. I keď sa nám, ľuďom, zdajú prázdne a opustené, sú od praveku plné života. V každej z nich sa denne odohráva množstvo príbehov ich podivuhodných obyvateľov. Väčšine ľudí až doteraz pre svoju nedostupnosť zostali utajené. To je možno dôvod, prečo sa nám nedarí tento krehký a zraniteľný svet pred nami samými ochrániť.

Rybí svet Vlčieho potoka

Hlaváč pásoplutvý je malá ryбка žijúca v „prapodivnom svete“ karpatského Vlčieho potoka

Na malú ryбку číha nebezpečenstvo pod vodou aj nad ňou

Prapodivný svet Steve Lichtaga odhaľuje život obyvateľov v malých slovenských a českých vodách a tragédiu hlaváča pásoplutvého, ktorý sa stáva vedľajšou obeťou brutálneho, hoci aj legálneho rybolovu

celoeurópsky unikát, rybka s prehistorickou minulosťou, príbuzná morskej ropušnice a je to vranka ruhoploutvá, bohužiaľ, neviem, ako sa to povie po slovensky. Je to ryba, ktorá nevie plávať a vyzereá ako nejaké strašidlo. Jednoducho, dokonalý filmový typ. Je malá, ale o to väčší príbeh sa dal o nej a jej malej tóni nakrútiť.

Hlaváč pásoplutvý je slovenský názov tejto rybky. Film Prapodivný svet, kde hrá hlavnú úlohu, získal od svojej vlnašej premiéry viaceré ocenení, naposledy na festivale v Moskve. Uvidia ho aj diváci tohtoročného Envirofilmu, čo znamená, že na festival prídete tentoraz ako autor súťažného filmu. Je lepšie byť v úlohe porotcu, ako ste boli už niekoľkokrát, alebo v úlohe autora?

Tak to teda neviem. Vidieť všetky filmy mojich kolegov je fajn, je to bez napätia a stresu. Na druhej strane čakať, ako nový film prijme porota a najmä diváci, je trochu stresujúce, ale možno tá trocha napätia je niekedy aj príjemná. Pokiaľ mám sám za seba pocit, že som film

Steve Lichtag spolu s ďalšími filmármi počas festivalu Envirofilm nezabúdajú ani na deti v banskobystrickej Rooseveltovej nemocnici (na snímke s Billom Parksom a Hakanom Ōnizom)

„neošidil“ a nevidím už miesta, kde by som ho chcel zmeniť, je to dobrý základ k tomu, aby som sa zaň

nemusel hanbiť. Pri Prapodivnom svete tento pocit mám, takže teraz je to už len na tých ostatných, na divákoch, porote. Nech sa deje vôľa božia...

Aj tento rok budete mať na Envirofilme spoločný večer s Pavlom Barabášom. Bude sa niesť pod názvom Prapodivné svety Pavla Barabáša a Steve Lichtaga. Aké prapodivné svety by ste ešte rád objavili a zdokumentovali?

Tých svetov je mnoho a tento rozhovor mi na ich výpočet nedáva dosť priestoru. Myslím si však, že metafora „prapodivné svety“ dokonale vystihuje nielen vzdialené, exotické alebo mystické miesta našej planéty, ale vyjadruje predovšetkým náš osobný pohľad na svet. Je to svet podivných obrazov s nekonečným množstvom najpodivnejších príbehov.

Tešíte sa na festival?

No, to je teda otázka! Samozrejme, že áno! Také množstvo príma ľudí, nebezpečne krásnych slovenských žien a krásnej prírody... to si nikdy nenechám ujsť.

Anna Gudzová

Biele Karpaty očami fotografov

Česko-slovenská fotografická výstava Bílé/Biele Karpaty v marci tohto roku otvárala v Prahe kampaň Jar pre Zem 2007. Na výstave sa prezentujú českí fotografi Lubomír a Alexandr Pospěch a slovenskí autori Jozef Májsky, Marián Filípek a Jozef Družík.

Lubomír Pospěch má za sebou desiatky autorských výstav, bohatú publikačnú činnosť a získal mnohé ocenenia na kolektívnych výstavách a fotosúťažiach v Čechách. Najzaujímavejšie materiály nzbieral v moravských horách, najmä v Bielych Karpatoch, ktoré, ako hovorí, mu prinášajú zdroj energie a námetov pre tvorivú činnosť. Začínal ako učiteľ biológie, neskôr vysokoškolský pedagóg, potom sa zamerl na aplikovaný výskum účinkov biopreparátov v boji proti hmyzu a na ekologické poľnohospodárstvo, čo pretrváva dodnes, navyše spojené s aktívnou ochranou prírody a odbornou prácou pre správu CHKO Biele Karpaty. Fotografia ho sprevádza od študentských rokov.

Alexandr Pospěch vyrastal v prostredí Bielych Karpát. Je členom a fotografom skupiny Sungai Wain, ktorá organizuje projekt ochrany pralesov a porastov v Borneu. V súčasnosti je študentom Biologickej fakulty Juhočeskej univerzity v Českých Budejoviciach. Venuje sa hlavne mononukleárnej biológii a genetike, čas na návštevy prírody si však vždy nájde a fotoaparát má stále so sebou. Aktívne sa zapája do programu ochrany životného prostredia, vrátane manažmentu prírodných rezervácií v Bielych Karpatoch. Získal viaceré ocenení na fotografických súťažiach a výstavách. Jozef Májsky je zoológ a v štátnej ochrane prírody pracuje už celé štvrtstoročie. Na Správe CHKO Biele Karpaty sa venuje hlavne vý-

skumu stavovcov. Jeho fotografie slovenskej prírody aj exotických krajín sa stali neodmysliteľnou súčasťou vedecko-populárnych článkov, ktoré publikuje na Slovensku aj v Čechách. Marián Filípek je profesionálnym strážcom ochrany prírody v CHKO Biele Karpaty. Jeho veľkou láskou je ornitológia. Fotografuje hlavne prírodné motívy, venuje sa však aj miznúcemu svetu bielokarpatských kopaníc. Miroslavovi Dužíkovi doslova učarovali vidiecke stavby a ako pracovník CHKO Biele Karpaty mal príležitosť zdokumentovať aj tie, ktoré dnes už, bohužiaľ, neexistujú a ďalším gene-

ráciám ich budú pripomínať už len jeho fotografie.

Návštevníci pražskej vernisáže výstavy Bílé/Biele Karpaty si mohli pozrieť aj filmy Prapodivný svet českého režiséra Steve Lichtaga a V pralesoch Karpát slovenského režiséra Zdena Vlacha. Film Prapodivný svet je príbehom malej rybky, hlaváča pásoplutvého, ktorá žije v karpatskom Vlčom potoku. Dokument V pralesoch Karpát ukazuje život v karpatských pralesoch počas celého roka. Obidva filmy uvidia diváci Envirofilmu 2007 v prehliadke súťažných filmov.

(ag)

Domov hlaváča pásoplutvého... (Foto: Lubomír Pospěch)